

Bird & Bird

Prowadzenie działań następczych w praktyce – na podstawie ustawy o ochronie sygnalistów

16 grudnia 2024

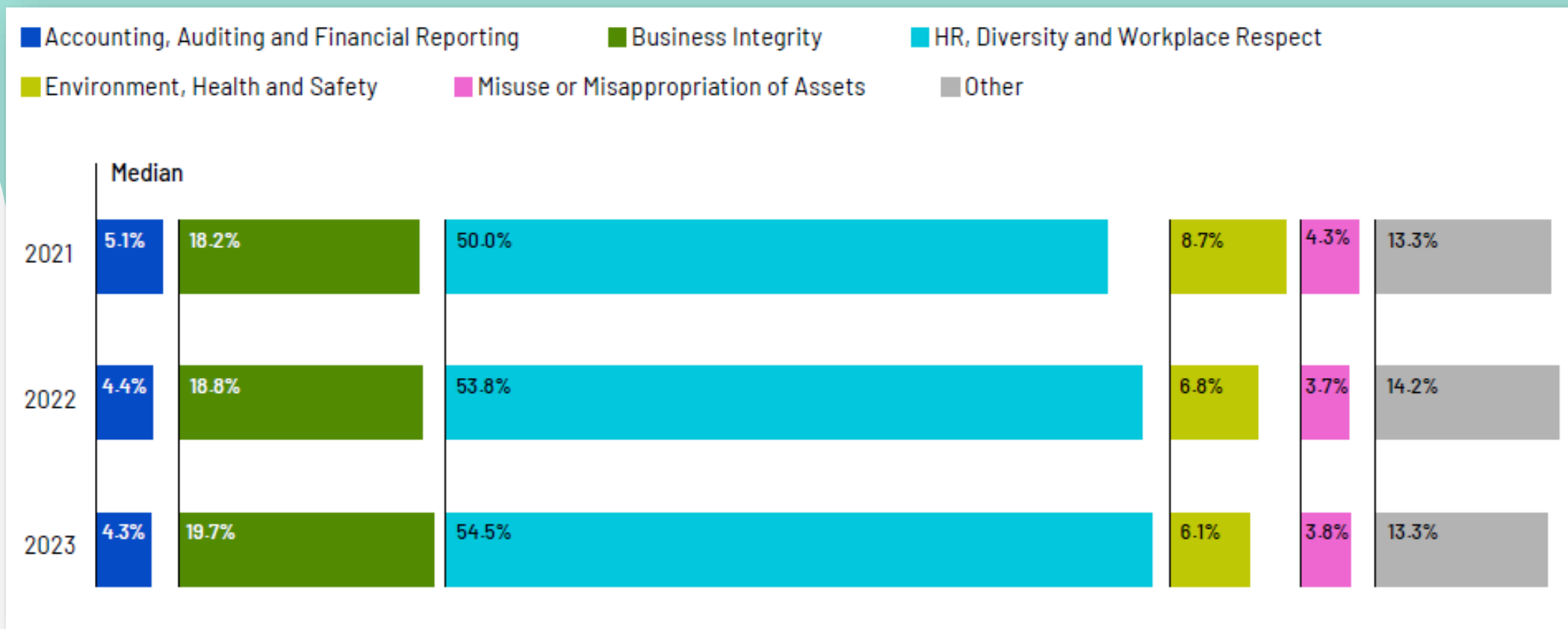

Agenda

1. Przeprowadzenie analizy i weryfikacji zgłoszenia sygnalisty.
2. Komunikacja z sygnalistą.
3. Postępowanie z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo.
4. Rodzaje działań następczych podejmowanych przez podmiot prawny w celu oceny prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu naruszenia prawa.
5. Zasady prowadzenia rozmów wyjaśniających.
6. Schemat prowadzenia postępowań wyjaśniających z uwzględnieniem wymogów projektu ustawy o ochronie sygnalistów.

Kategorie i rodzaje ryzyk w zgłoszeniach

Raport Navex

01

Przeprowadzenie analizy i weryfikacji zgłoszenia sygnalisty

Analiza i weryfikacja zgłoszeń wewnętrznych

- **Dział Compliance** – przyjmowanie zgłoszeń
- **Komisja ds. Badania Naruszeń Prawa** – powadzenie działań następnych

1 Zgłoszenie naruszenia przez Sygnalistę

2 Analiza informacji
i potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia

3 Ewentualny kontakt z Sygnalistą
celem uzyskania dodatkowych informacji

4 Przeprowadzenie
analizy zasadności zgłoszenia

5 Sporządzenie protokołu zawierającego
rekomendacje dla Zarządu

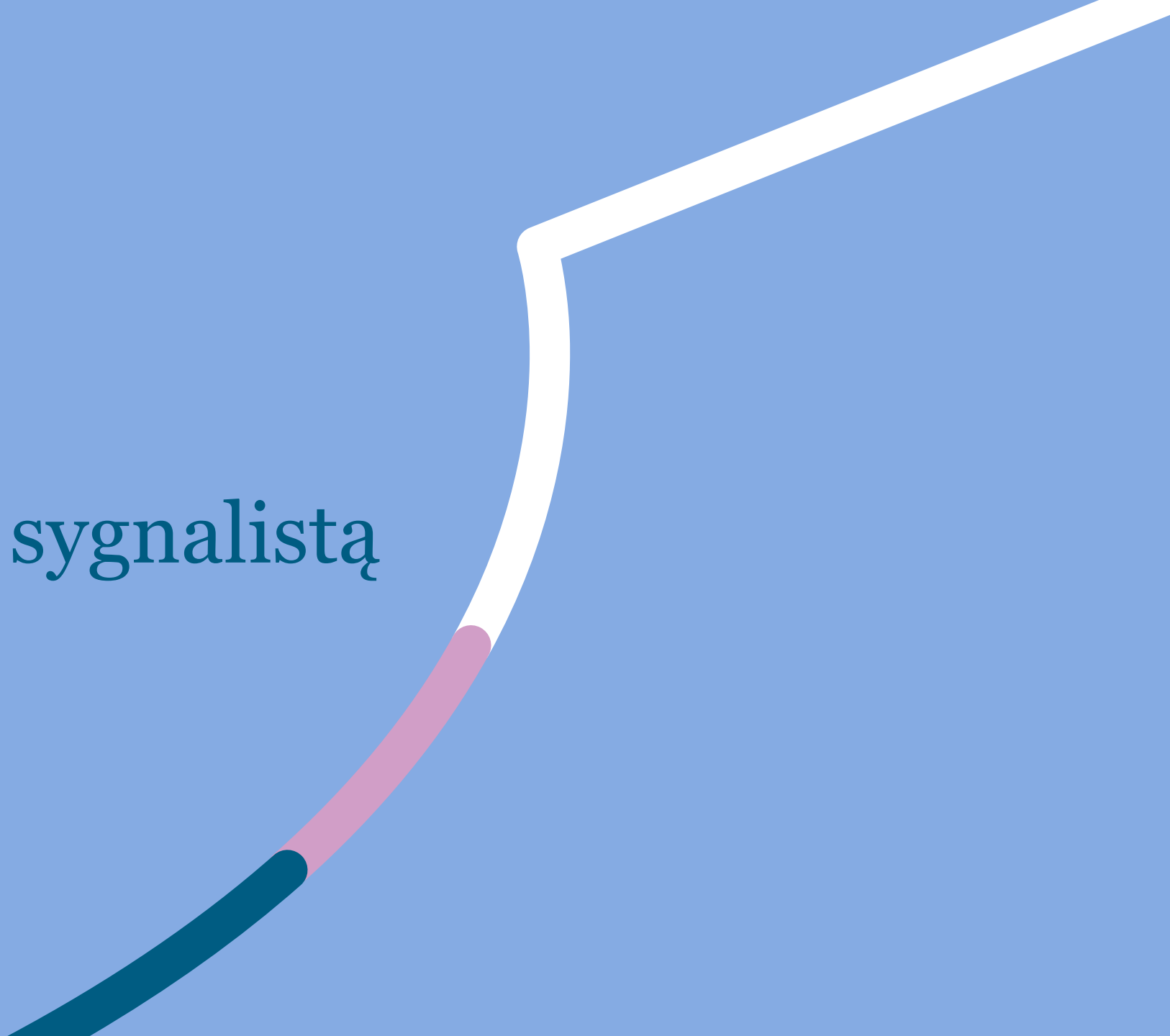
6 Zatwierdzenie przez Zarząd planu działań
następnych lub wniosku o zamknięcie
postępowania lub podjęcie odmiennej decyzji

7 Przeprowadzenie wewnętrznego postępowania
wyjaśniającego lub innych działań następnych

8 Przekazanie informacji zwrotnej Sygnaliście
i zamknięcie sprawy

02

Komunikacja z sygnalistą

Komunikacja z sygnalistą

- Feedback w określonym terminie:
 - Obowiązek przekazania potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia w terminie 7 dni
 - Obowiązek przekazania informacji zwrotnej w terminie 3 miesięcy

Chyba, że sygnalista nie podał adresu do kontaktu

Komunikacja z sygnalistą

Sygnalista to kluczowe osobowe źródło informacji:

- Rodzaj i skala nadużyć
- Krąg osób potencjalnie odpowiedzialnych, powiązania osobowe
- Ogólna kultura pracy
- Szczególne słownictwo, żargon wewnętrzny
- Wymaga indywidualnego, delikatnego podejścia, zapewnienia komfortu
- Konieczna jest ochrona sygnalisty

**Czy w postępowaniach wewnętrznych
zezwalać na udział pełnomocnika?**

Ochrona sygnalistów

- Zakaz działań odwetowych
- Minimalna wartość odszkodowania – w wysokości nie niższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim roku
- Prawo do dochodzenia zadośćuczynienia
- Nieodpłatna pomoc prawna i poradnictwo

03

Postępowanie z informacjami o naruszeniach prawa zgłoszonymi anonimowo

Anonimowość a przekazywanie informacji

Spółka nie ma obowiązku (i) potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia oraz
(ii) przekazania informacji zwrotnej sygnaliście, który dokonał zgłoszenia anonimowego *JEŻELI* sygnalista **nie podał adresu do kontaktu**.

Co powinna zawierać informacja zwrotna w przypadku zgłoszenia anonimowego?

Anonimowość a działania odwetowe

Osoby, które dokonały anonimowego zgłoszenia lub anonimowo ujawniły publicznie informacje, a następnie zostały zidentyfikowane i doświadczyły działań odwetowych, kwalifikują się mimo to do objęcia ochroną, pod warunkiem że spełniają ogólne warunki (np. dochowanie trybu zgłoszenia).

04

Rodzaje działań następczych

podejmowanych przez podmiot prawny w celu oceny
prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu naruszenia
prawa

Prowadzenie działań następnych

Działanie następcze to działanie podjęte przez podmiot prawny lub organ publiczny:

- w celu oceny prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu oraz
- w celu przeciwdziałania naruszeniu prawa będącemu przedmiotem zgłoszenia

W szczególności:

05

Zasady prowadzenia rozmów wyjaśniających

Świadek jako źródło dowodowe w wewnętrznym postępowaniu wyjaśniającym

Prowadzenie rozmów wyjaśniających

Przykłady dobrych i złych praktyk

DOBRA PRAKTYKA

Otwartość i szczerść

Rozmowa w duchu współpracy

Wyjaśnienie celów rozmowy

Możliwość swobodnej wypowiedzi

Dialog i dostosowanie się do rozmówcy

Grożenie, zastraszanie

Rozmowa z pozycji siły

Nieodpowiadanie na wątpliwości rozmówcy

Narzucanie kierunków wypowiedzi

Przesadne trzymanie się zaplanowanego schematu

ZŁA PRAKTYKA

06

Schemat prowadzenia postępowań wyjaśniających

z uwzględnieniem wymogów projektu ustawy o ochronie
sygnalistów

Obowiązek przeprowadzenia postępowania wewnętrznego

- Kodeks pracy – w art. 234 § 1 k.p. zobowiązuje pracodawcę do przeprowadzenia postępowania powypadkowego mającego na celu ustalenie przyczyn wypadku przy pracy
- Przypadki mobbingu (choć nie wynika to wprost z przepisów)
- Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu – art. 53 - wewnętrzna procedura anonimowego zgłaszania przez pracowników lub inne osoby wykonujące czynności na rzecz instytucji obowiązanej rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu
- Ogólny obowiązek dbania o interesy spółki

Kto powinien prowadzić postępowanie wewnętrzne?

AUDYT WEWNĘTRZNY

COMPLIANCE OFFICER

PRAWNIK

ZESPÓŁ ŚLED CZY

PRACOWNICY CZY
ZEWNĘTRZNI SPECJALIŚCI

Cel postępowania wyjaśniającego

1

Ustalenie faktów

2

Zabezpieczenie
materiału dowodowego

3

Ustalenie zakresu potencjalnej
odpowiedzialności

4

Ustalenie kręgu osób
potencjalnie odpowiedzialnych

Etapy postępowania wyjaśniającego

PRZYGOTOWANIE

- Tło i kontekst sprawy, wstępna analiza zdarzenia
- Opracowanie planu
- Prawo, regulaminy, polityki
- IT

WYKONANIE

- Wywiady z pracownikami
- Pozyskanie danych
- Przegląd i analiza dokumentacji
- Analiza danych
- Gromadzenie materiału dowodowego

RAPORTOWANIE

- Podsumowanie prac
- Ustalenia, wnioski i rekomendacje

Proces postępowania wyjaśniającego - przygotowanie

- Analiza informacji od sygnalisty/ów (list/rozmowa)
- Dyskusja z określonymi osobami
- Przegląd dostępnej dokumentacji
- Ustalenie celu postępowania wyjaśniającego
- Określenie kluczowych, zaangażowanych osób
- Wybór zespołu projektowego; zaangażowanie podmiotu zewnętrznego
- Opracowanie szczegółowego planu działania, celów, osi czasu
- Ochrona danych osobowych i RODO
- Polityki i regulaminy dot. sprzętu elektronicznego użytkowników (BYOD)
- Przegląd postanowień w umowach z pracownikami
- Ustanowienie kontaktu w IT
- Analiza infrastruktury IT
- Identyfikacja istotnych źródeł danych (systemy finansowe, dane elektroniczne, korespondencja elektroniczna itp.)

Proces postępowania wyjaśniającego - wykonanie

- Wywiady z pracownikami (wstępne, szczegółowe oraz konfrontujące)
- Zabezpieczenie danych elektronicznych
- Pozyskanie danych elektronicznych z:
 - Urządzeń użytkownika
 - Serwerów, instancji chmurowych, innych nośników
- Przygotowanie i wybranie danych do przeglądu:
 - Indeksowanie, zawężanie zakresu danych, zaawansowana analityka
 - Opracowanie słów kluczowych

- Przegląd danych elektronicznych (określenie modelu przeglądu)
- Wybranie i ocena dokumentów istotnych dla badanej sprawy
- Pozyskanie i uzgodnienie danych z systemów finansowych i wspierających
- Analiza danych oraz danych transakcyjnych; oflagowanie transakcji wysokiego ryzyka / schematów nadużycia
- Przeprowadzenie wywiadu jawnoźródłowego (OSINT)

Proces postępowania wyjaśniającego - raportowanie

- Spotkania podsumowujące poszczególne etapy
- Zebranie i opisanie zebranych dowodów
- Stworzenie pisemnego raportu lub notatki podsumowującej
- Opracowanie rekomendacji

Prowadzenie postępowania zdalnie / on-line

- Czy postępowanie możemy przeprowadzić w całości zdalnie?
- Które etapy postępowania możemy przeprowadzić zdalnie?
- Etap II – gromadzenie dowodów – wyzwania
- Czy materiał dowodowy zebrany zdalnie będzie kompletny?
- Czy ustalenia można podważyć tylko z tego powodu, że postępowanie było przeprowadzone zdalnie?

Współpraca z organami ścigania i innymi organami państwowymi i instytucjami

- Zgłoszenie sygnalisty zawierające informacje o przestępstwie
- Społeczny i prawny obowiązek informowania o przestępstwie
- Złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa
- Równoległe prowadzone wewnętrzne czynności wyjaśniające

Czy spółka ma obowiązek złożenia zawiadomienia

Spółeczny obowiązek informowania o przestępstwie

- Obejmuje wszystkie osoby fizyczne i prawne (osoby prywatne)

Art. 304 § 1 k.p.k.

Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

Prawny obowiązek informowania o przestępstwie

- Obejmuje instytucje państwowe i samorządowe (sektor publiczny)

Art. 304 § 2 k.p.k.

Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz **przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu** powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

Proces postępowania wyjaśniającego - zarządzanie kryzysowe

Kiedy incydent o większej skali:

- Zagraża bezpieczeństwu lub zdrowiu klientów lub pracowników
- Mogłoby to zaszkodzić reputacji Grupy lub Firmy
- Ma znaczącą ekspozycję finansową
- Ma znaczący wpływ na zaangażowanie pracowników
- Ma potencjalne konsekwencje międzynarodowe i/lub nieplanowane.

Zabezpieczenie dowodów

Procedury / ramy prawne	• Sprawdzamy polityki wewnętrzne
	• Sprawdzamy status potencjalnych custodianów / świadków
	• Sprawdzamy status danych elektronicznych
Dowody elektroniczne	• Dostępność
	• Zakres czasowy
	• Zapewnienie chain of custody
	• RODO
Wywiady (nie przesłuchania)	• Forma
	• Kolejność
	• Udokumentowanie

Zabezpieczanie dowodów elektronicznych

- Brak szczególnych regulacji prawnych
- Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.k.
- Praktyczna konieczność korzystania z biegłych / specjalistów
- Sporządzenie kopii binarnej
- Blokada zapisu na dysku z kopią danych
- Zwykle nie ma potrzeby fizycznego zabezpieczania nośników

Kiedy zabezpieczyć nośnik?

- Gdy nośnik sam w sobie jest istotny z perspektywy dowodowej
- Gdy nie ma możliwości skopiowania danych
- Gdy na nośniku są dane objęte tajemnicą prawnie chronioną

Odpowiedzialność karna

Grzywna, kara ograniczenia wolności albo kara pozbawienia wolności

Brak procedury zgłoszeń wewnętrznych lub ustanowienie procedury naruszającej przepisy ustawy

- kara grzywny (wykroczenie)

Uniemożliwianie lub istotne utrudnianie dokonania zgłoszenia

- kara grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności **do roku**
- za stosowanie przemocy, groźby bezprawnej lub podstępu – pozbawienie wolności **do lat 3**

Działania odwetowe

- kara grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności **do lat 2**
- za działanie w sposób uporczywy – kara pozbawienia wolności **do lat 3**

Ujawnienie tożsamości sygnalisty, osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia lub osoby powiązanej z sygnalistą

- kara grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności **do roku**

Dokonanie zgłoszenia informacji nieprawdziwych

- kara grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności **do lat 2**

Paweł Sawicki

Partner

pawel.sawicki@twobirds.com

twobirds.com

Abu Zabi • Amsterdam • Bratysława • Bruksela • Budapeszt • Casablanca • Dubaj • Dublin • Düsseldorf • Frankfurt
• Haga • Hamburg • Helsinki • Hong Kong • Kopenhaga • Londyn • Lyon • Madryt • Mediolan • Monachium
• Paryż • Pekin • Praga • Rzym • San Francisco • Shenzhen • Singapur • Sydney • Szanghaj • Sztokholm • Tokio • Warszawa

Informacje zawarte w niniejszym dokumencie dotyczące kwestii technicznych lub zawodowych mają wyłącznie charakter informacyjny i nie stanowią porady prawnej ani zawodowej. Zawsze należy skonsultować się w przypadku konkretnego problemu prawnego z odpowiednim prawnikiem. Bird & Bird nie ponosi odpowiedzialności za informacje zawarte w niniejszym dokumencie i zrzeka się wszelkiej odpowiedzialności w odniesieniu do tych informacji.

Niniejszy dokument jest poufny. Bird & Bird jest, o ile nie zaznaczono inaczej, właścicielem praw autorskich do niniejszego dokumentu i jego zawartości. Żadna część tego dokumentu nie może być publikowana, rozpowszechniana, pozyskiwana, ponownie wykorzystywana lub reprodukowana w jakiegokolwiek materialnej formie.

Bird & Bird jest międzynarodową praktyką prawniczą, w której skład wchodzi Bird & Bird LLP i podmioty z nią stowarzyszone, w tym Bird & Bird Szebietowski i wspólnicy sp.k. Biura Bird & Bird znajdują się w wyżej wskazanych lokalizacjach.

Bird & Bird Szebietowski i wspólnicy sp.k.: sąd rejestrowy – Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego: KRS 0000313889: NIP 701-014-58-50: REGON 141571526.